

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

22 ianuarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Iurie Diaconu,

Judecători

Liliana Catan, Ion Guzun, Maria Ghervas,
Victor Burduh,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar împotriva sentinței Judecătoriei Drochia din 15 mai 2018 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 12 septembrie 2018, declarat de avocatul Alexandru Pagu și inculpatul

Apopii Nicolai.

	<i>Termenul de examinare,</i>
<i>instanța de fond:</i>	<i>04.05.2015 – 15.05.2018,</i>
<i>instanța de apel:</i>	<i>08.06.2018 – 12.09.2018,</i>
<i>instanța de recurs:</i>	<i>22.11.2018 – 22.01.2019.</i>

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia din 15 mai 2018, procesul penal în privința lui Apopii Nicolai pe art. 27, 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, a fost încetat din motiv că fapta lui constituie o contravenție.

Apopii Nicolai a fost recunoscut vinovat în comiterea contravenției prevăzute de art. 13, 105 Cod contravențional,

În temeiul art. 30 alin. (1), (2) Cod contravențional, a fost ***absolvit de răspundere contravențională, în legătură cu expirarea termenului de prescripție a răspunderii contravenționale.***

De la inculpat s-a încasat în beneficiul părții vătămate Bibas N. prejudiciul moral în mărime de 1000 lei, în rest acțiunea civilă a fost respinsă.

2. Instanța a constatat că inculpatul Apopii Nicolai, în noaptea spre 03 septembrie 2014, aflându-se la iazul ce aparține lui Bibas Nicolae, din s. xx, r-nul xx, ***prin înțelegere prealabilă, împreună și de comun acord cu două persoane***

neidentificate de organul de urmărire penală, intenționat, având scopul de a sustrage pește, pe ascuns, a întins plasele de pescuit, însă din cauze independente de voința acestuia nu și-a dus intențiile sale până la sfârșit, pe motiv că a fost observat și reținut de proprietar, care a depistat în una din plase întinse în iaz, pește de soi carp și tolstolob, în sumă totală de 608,00 lei.

Organul de urmărire penală a încadrat acțiunile inculpatului pe art. 27, 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, ca tentativă de furt, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile, *săvârșite de două sau mai multe persoane*.

Instanța a reținut că inculpatul nu a recunoscut vina și a declarat că seara, s-a oprit cu motocicleta la hotarele s. Ciubara, din motiv că a ars lumina. S-a trezit din cauza loviturilor primite în piept și a cuvintelor necenzurate. Plasa din motocicletă o ducea moșului său, deoarece avea mai multe. Nu a pescuit pește în s. Ciubara.

Partea vătămată, Bibas N., a relatat că s-a apropiat și l-a scos din iaz pe Apopii N., iar celelalte două persoane au fugit. A telefonat soției, apoi a venit poliția. A scos și plasa, dar în ea nu erau pești. Poliția a zis să nu scoată plasele din iaz, deoarece urmează să le fotografieze. Toate acestea au avut loc spre dimineață. La orele 07.00 poliția a revenit. Împreună au plecat cu barca pentru a scoate plasele. Au adus cântarul electronic. Peștele era de soi tolstolob și carp, fiecare având masa de 1-2 kg. A fost aproximativ 10 kg de pește. Prețul pentru 1 kg de pește l-a stabilit personal. Peștele a fost ridicat, apoi l-au dat înapoi în iaz. A doua zi, au scos alte plase și din acestea au ridicat peștele de specia tolstolob și carp, care a fost cântărit. Solicită încasarea prejudiciului material de 9000 lei și moral de 40000 lei.

Conform procesului-verbal de cercetare la fața locului din 03.09.2014, în iazul ce aparține lui Bibas N., a fost depistată și ridicată o plasă de pescuit în care se afla un pește tolstolob și șase pești de soi carp.

Instanța a concluzionat că *este dovedită existența evenimentelor din rechizitoriu*, fiind dovedită vina inculpatului în comiterea tentativei de sustragerea pe ascuns a peștelui din iazul ce aparține lui Bibas N.

Însă, cu privire la *calificativul prevăzut la lit. d) alin. (2) art. 186 CP*, potrivit art. 18 Cod contravențional, se consideră de mici proporții valoarea bunurilor sustrate, sau valoarea pagubei pricinuite care, la momentul săvârșirii contravenției, nu depășește 20% din quantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat, aprobat de Guvern pentru anul în curs la data săvârșirii faptei.

Conform Hotărîrii de Guvernului nr.1000 din 13.12.2013, salariul mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2014, a fost de 4225 lei.

Astfel, prejudiciul de 608 lei, nu depășește 20 % din salariu mediu lunar pe economie pentru anul 2014 și fapta săvârșită de inculpat se încadrează în baza contravenției prevăzute de art.13, 105 Cod contravențional, după indicii – săvârșirea tentativei de sustragere în proporții mici din avutul proprietarului prin furt.

Deci, în temeiul art. 332 alin. (2) Cod de procedură penală, urmează de încetat procesul penal în privința inculpatului pe art. 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal deoarece fapta constituie contravenție, și de a-l recunoaște vinovat în comiterea contravenției prevăzute de art. 13, 105 Cod contravențional, *cu încetarea procesului contravențional în legătură cu intervenirea termenului de prescripție*, prevăzut de art. 30 alin. (1), (2) Cod contravențional.

3. Avocata Georgeta Anuşca, a declarat apel, solicitând casarea sentinţei şi pronunţarea unei hotărâri prin care inculpatul să fie achitat, iar acţiunea civilă să fie respinsă.

Apelantul a invocat că este eronată, potrivit art. 466 lit. d), e) Cod contravenţional, soluţia instanţei, precum că fapta săvârşită de inculpat constituie o contravenţie, deoarece nu au fost stabilite elementele acesteia.

Declaraţiile părţii vătămate, în partea în care ultimul afirmă cum l-a prins pe inculpat în iaz, sunt contradictorii cu celelalte probe administrate şi anume cu declaraţiile martorilor.

Partea vătămată o dată a declarat că în jurul orei 23.00 la văzut pe inculpat, cu încă două persoane în motocicletă, în timp ce era la pândă, apoi că a fost sunat de o persoană care l-a anunţat despre faptul că inculpatul trecea pe lângă iaz, şi dânsul peste o oră a venit la iaz, apoi că la prins pe inculpat cum pune plasa în iaz, pe care a scos-o, iar celelalte le-a lăsat în iaz pentru a fi fotografiate a doua zi de poliţişti.

Declaraţiile poliţiştilor contrazic pe cele ale părţii vătămate, deoarece ultimii au relatat că nu au cunoscut despre existenţa a careva plase în iaz sau peşte, lucru demonstrat şi prin procesul-verbal de cercetare la faţa locului, efectuat între orele 02.50-03.20, în cadrul căruia a fost supusă cercetării motocicleta de model „Ural”, în care era o plasă de pescuit, alte careva obiecte supuse cercetării nu au fost.

Procesul-verbal de cercetare la faţa locului efectuat a doua zi, în cadrul căreia în iaz s-a depistat o plasă de 200 metri, contravine cerinţelor art. 118 alin. (4) Cod de procedură penală, urmând a fi exclus ca probă.

Organul de urmărire penală nu a fost în drept să efectueze o cercetare suplimentară, din moment ce în cadrul primei cercetări, efectuate în timpul nopţii, dânsii au avut posibilitatea să retragă din iaz plasa de pescuit şi să efectueze fotografii.

Instanţa a pronunţat o hotărâre în lipsa probelor care ar demonstra vinovăţia inculpatului, iar toate dubiile urmează a fi interpretate în favoarea inculpatului.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curţii de Apel Chişinău din 12 septembrie 2018, apelul a fost respins, ca nefondat.

Instanţa de apel a reţinut, că nu există dubii rezonabile privind vinovăţia inculpatului în comiterea tentativei de sustragere a peştelui, fiind prezente suficiente probe care demonstrează că ultimul în noaptea spre 03.09.2014, aflându-se la iazul din satul xx, r-nul xx, având scop de a sustrage peşte, pe ascuns, a întins plasele de pescuit, însă nu şi-a dus intenţiile sale până la capăt din cauze independente de voinţa sa, or, a fost observat şi reţinut de Bibos Nicolae.

În cadrul şedinţei instanţei de apel, partea apărării a înaintat o cerere, prin care a solicitat **excluderea probei - procesului verbal din 03.09.2014, de cercetare la faţa locului**, făcând trimitere la prevederile art. 251 Cod de procedură penală.

Această solicitare urmează a fi respinsă deoarece actul de urmărire penală poate fi contestat cel târziu în cadrul judecării cauzei în instanţa de judecată, or, actul dat a fost perfectat în prezenţa lui Apopii N. şi **acest act nu care sub incidenţa prevederilor art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală**, nefiind lovit de nulitate absolută, fapt ce permite contestarea acestuia în orice etapă a procesului.

De asemenea, prima instanţă a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele şi în mod obiectiv circumstanţele cauzei şi a dat

probelor administrate o apreciere legală, corect ajungând la concluzia privind **confirmarea faptei imputate inculpatului**, exprimată prin tentativă de sustragere pe ascuns a peștelui din iazul ce aparține lui Bibos N., precum și, că acțiunile lui nu constituie infracțiunea tentativei de furt prevăzută la **art. 186 alin. (2) lit. d)** Cod penal, ci reprezintă o faptă prejudiciabilă contravențională - tentativă de sustragere în proporții mici din avutul proprietarului prin furt, prevăzută de art. 13, 105 Cod contravențional.

5. Avocatul Alexandru Pagu, a declarat recurs, solicitând casarea hotărârilor adoptate și pronunțarea unei hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat pentru fapta incriminată în baza art. 186 alin. (2) Cod penal.

Recurentul a invocat că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și anume: nu a dat apreciere declarațiilor martorului Trăncălcan V., care aflându-se în situație de conflict cu inculpatul, avânt temei de răzbunare, i-a comunicat lui Bibas N., precum că Apopii N. a sustras peștele din iazul lui Bibas N., or, Trancalan V. nu deținea această informație, dar a inventat-o, declarațiilor părții vătămate, care vin în contradicție cu ale martorilor Griga A. și Șeremet I., proceselor-verbale de cercetare la fața locului, care au fost întocmite contrar prevederilor legale și se contrazic între ele.

Instanța de apel incorect a dedus că în declarațiile părții vătămate nu există contradicții, pe când acestea se combat prin procesul-verbal de audiere a lui Bibas N. la faza urmăririi penale, procesul verbal de confruntare între Bibas N. și Apopii N., declarațiile date în prima instanță și în instanța de apel.

Lipsită de fundament juridic este și respingerea de către instanța de apel a cererilor detaliate a tuturor încălcărilor admise la faza urmăririi penale, invocate de avocatul Pagu A., de nulitate a probelor, precum că inculpatul urma la etapa de finalizare a cauzei penale și la judecarea cauzei în prima instanță să invoce încălcările respective.

În drept, recursul este fondat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 15) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, când motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărâri. Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpatului.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. În corespundere cu art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate. Potrivit art. 385 alin. (1) pct. 1) - 4) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunile dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și de care anume lege penală este prevăzută ea, dacă inculpatul este vinovat de săvârșirea acestei infracțiuni. În corespundere cu art. 394 alin. (1) pct. 1), 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe. Potrivit art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei se efectuează numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. În corespundere cu art. 113 alin. (1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală. Potrivit art. 332 alin. (2), 391 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care fapta persoanei constituie o contravenție administrativă, instanța încetează procesul penal.

Conform jurisprudenței naționale, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 5 din 19.06.2006 privind sentința judecătorească, pct. 3.*).

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului sentinței, instanța de fond (*pct. 2. din decizie*):

a) inițial, în descriptiv, a descris fapta criminală, considerată ca fiind dovedită, că inculpatul: **„prin înțelegere prealabilă, împreună și de comun acord cu două persoane neidentificate de organul de urmărire penală, intenționat, având scopul de a sustrage pește, pe ascuns, a întins plasele de pescuit..., Organul de urmărire penală a încadrat acțiunile inculpatului pe art. 27, 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, ca tentativă de furt, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile, săvârșite de două sau mai multe persoane”**, nestatuând și proporțiile daunei cauzate, dar indicând în fapta săvârșită elementul calificativ din art. 186 alin. (2) lit. b) Cod penal - **săvârșite de două sau mai multe persoane**, și care nu se regăsește în dispoziția art. 105 Cod contravențional, mai menționând că probele: **„dovedesc existența evenimentelor din rechizitoriu...”**, însă ulterior a reținut divergent că: **„fapta inculpatului constituie contravenție, urmând a-l recunoaște vinovat în comiterea contravenției prevăzute de art. 13, 105 Cod contravențional, cu încetarea procesului contravențional în legătură cu intervenirea termenului de prescripție”**.

Totodată, în dispozitiv s-a contrazis dispunând: „*Apopii Nicolai se recunoaște vinovat în comiterea contravenției prevăzute de art. 13, 105 Cod contravențional, În temeiul art. 30 alin. (1), (2) Cod contravențional, se absolvă de răspundere contravențională, în legătură cu expirarea termenului de prescripție a răspunderii contravenționale*”, nefiind clar dacă sentința pronunțată este de condamnare sau de încetare.

Or, art. 105 Cod contravențional prevede răspundere contravențională pentru sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului prin furt, dar fără circumstanțe agravante.

Prin urmare, furtul săvârșit de două sau mai multe personae, indiferent de mărimea și costul celor sustrase, nu poate fi considerat drept sustragere în proporții mici, faptele urmând a fi încadrate conform art. 186 alin. (2) lit. b) Cod penal.

b) a trecut în revistă toate probele administrate pe caz, însă nu a apreciat fiecare probă administrată pe caz separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele concrete, de fapt și de drept, invocate în rechizitoriu, nu a indicat motivele pentru care a respins versiunile și probele aduse în sprijinul apărării, în special privind divergențele în declarațiile părții vătămate și a martorilor audiați.

Astfel, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii.

În al doilea rând, potrivit art. 414 alin. (1) și (5), 417 alin. (1) pct. 8), 419 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări, Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, conform descriptivului deciziei atacate (*pct. 4. din decizie*):

a) nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate supra, repetându-le întocmai, nu a desființat sentința și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale, menținând o sentință nemotivată și neîntemeiată legal.

Mai mult, a constatat inițial că: „*prima instanță corect a ajuns la concluzia privind confirmarea faptei imputate inculpatului*”, or, fapta incriminată inculpatului este cea prevăzută de art. 27, 186 alin. (2) lit. **b) și d)** Cod penal, însă ulterior a indicat divergent că: „*acțiunile lui nu constituie infracțiunea tentativei de furt prevăzută la art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, ci reprezintă o faptă prejudiciabilă contravențională - tentativă de sustragere în proporții mici din avutul proprietarului prin furt, prevăzută de art. 13, 105 Cod contravențional*”;

b) nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat, și repetate în recursul ordinar, inclusiv asupra celor reproduse la pct. **3., 5.** din prezenta decizie, și în felul și esența probatorie în care acestea au fost enunțate;

c) a trecut în revistă toate probele administrate pe caz, însă nu a apreciat fiecare probă administrată pe caz separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele concrete, de fapt și de drept, invocate în rechizitoriu, nu a indicat motivele pentru care a respins versiunile și probele aduse în sprijinul apărării, în special privind divergențele în declarațiile părții vătămate și a martorilor audiați.

Or, aprecierile sumare și confuze din descriptiv că: „*excluderea probei - procesului verbal din 03.09.2014, de cercetare la fața locului..., nu care sub incidența prevederilor art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală*”, nu corespund criteriilor de drept privind aprecierea probelor și circumstanțelor cauzei prescise în art. 101 Cod de procedură penală, la caz fiind invocată o circumstanță cu statut de probă în procesul penal.

Circumstanțele expuse atestă în mod lucid că ambele instanțe nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărâri, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat, și că recursul de pe rol este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prescise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Alexandru Pagu și inculpatul Apopii Nicolai Serghei, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 12 septembrie 2018, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 15 februarie 2019.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Maria Ghervas

Victor Burduh